

Tomáš Janků

Procházký Liberce

nastole

Procházky Libercem

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihynastole.cz
www.albatrosmedia.cz

Tomáš Janků
Procházky Libercem – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Procházky Libercem

Procházky Libercem

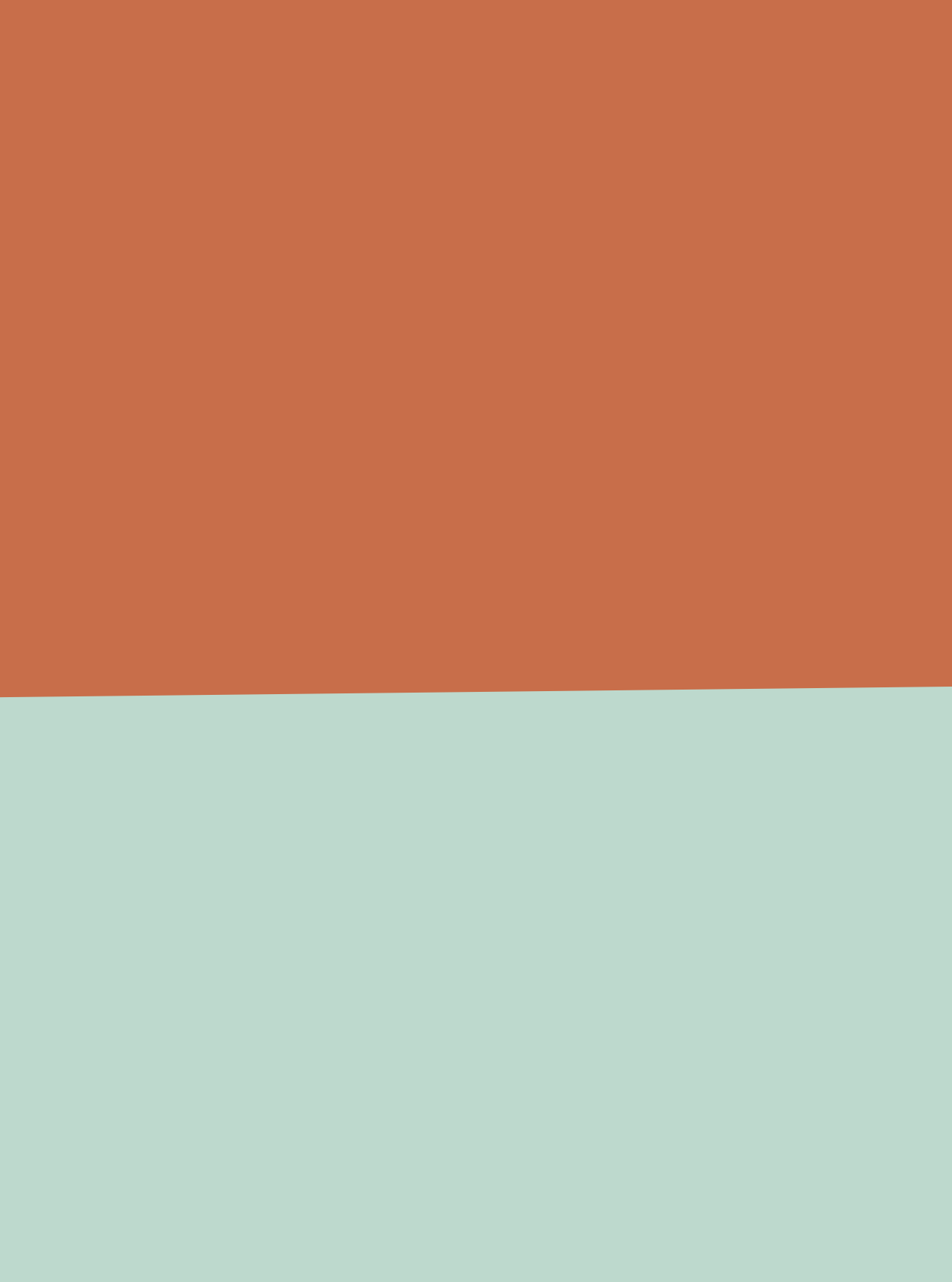
Tomáš Janků

Chcete, aby příběh této skvělé knihy pokračoval i potom, co ji dočtete? Tak ji pusťte dál do světa! Vše potřebné se dozvíte na **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

Obsah

Radnice a Staré Město	12
Okolo Zlatého kříže	34
Lidové sady a okolí	66
Kristiánovem k liberecké přehradě	90
Perštýn	120
Nové Město	150
Horní Hanychovo a Ještěd	170
Z Rudolfova do Ruprechtic	192

Slovo autora

Před vámi leží kniha, která vás zavede do srdce Liberce – města s bohatou historií, jedinečnou architekturou a neopakovatelnou atmosférou. Je to paté největší město v České republice a nachází se v malebném údolí obklopeném horami. Liberec má také bohatou textilní historii, díky které byl kdysi přezdíván „Manchester Čech“.

Knih o Liberci již vzniklo opravdu hodně, řada z nich od renomovaných autorů. Mým cílem bylo vytvořit průvodce, který vás nejen provede známými i méně známými zákoutími tohoto krásného města, ale také vás inspiruje k tomu, abyste se na Liberec podívali novými očima.

Liberec je město kontrastů – od majestátního Ještědu, který se tyčí nad krajinou jako symbol moderní architektury a technologického pokroku, až po historické uličky s domy, které vyprávějí příběhy minulých století. Při procházkách městem objevíte kouzlo jeho parků, průmyslového dědictví i kulturního života, který neustále pulzuje v jeho ulicích.

Tato kniha je výsledkem mého dlouholetého okouzlení Libercem a jeho okolím. Každé místo, které v ní najdete, jsem navštívil a snažil se zachytit jeho jedinečnost a atmosféru. Při psaní jsem si uvědomil, že Liberec není jen o budovách a památkách, ale především o lidech, kteří mu dávají duši.

Doufám, že vám tato kniha přinese radost, inspiraci a nové podněty k objevování Liberce. Ať už jste místní, nebo návštěvníci, věřím, že si z našich společných procházek odnesete nejen nové poznatky, ale i lásku k tomuto výjimečnému městu.

Poděkování

Rád bych poděkoval hlavně Miroslavu Chmelovi (Matyáši Gálovi) a Radkovi Drbohlavovi za poskytnutí jejich úžasných fotografií, které výrazně obohatily tuto knihu, a samozřejmě všem sběratelům, kteří mi poskytli své fotografie. Boveraclubu a Severočeskému muzeu děkuji za bohatý archiv fotografií, ze kterého jsem mohl čerpat, a také bych rád poděkoval všem autorům, kteří se v minulosti ponořili do archivů a hledali důležité historické informace o našem krásném Liberci ve starých knihách a dokumentech.

01

Radnice a Staré Město

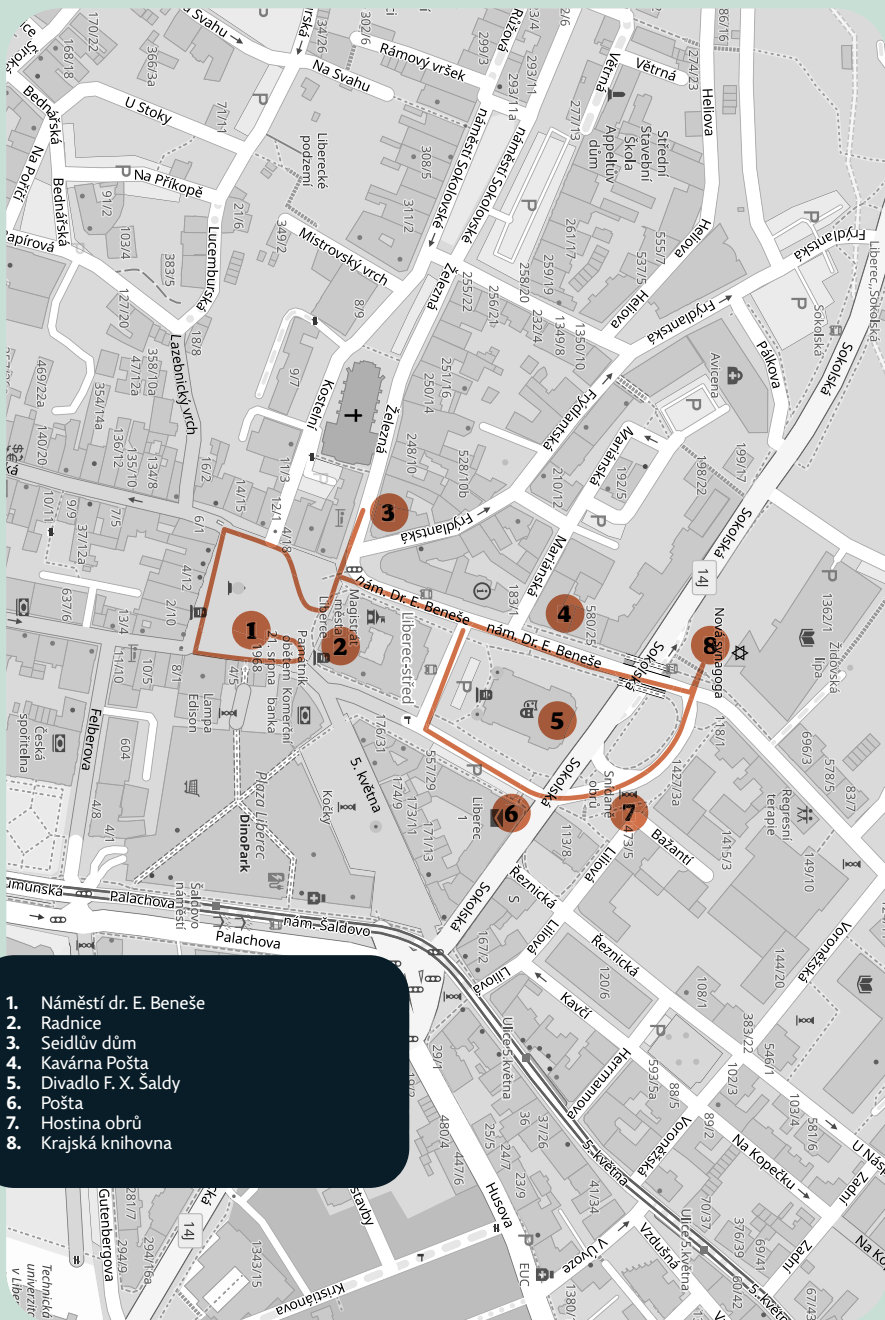
Korouhevník Roland, Hostina obrů a nakonec dinosauři

Délka trasy: 2 km

Začátek trasy: náměstí Edvarda Beneše

Konec: Šaldovo náměstí

Náročnost: nenáročná, vhodná i pro kočárek

1. Náměstí dr. E. Beneše
2. Radnice
3. Seidlův dům
4. Kavárna Pošta
5. Divadlo F. X. Šaldy
6. Pošta
7. Hostina obrů
8. Krajská knihovna

Jedno náměstí, mnoho jmen, a ještě víc příběhů

Ať chci, nebo nechci, nemůžu tuto knihu zahájit jinak než procházkou od radnice. K radnici to táhne každého návštěvníka Liberce.

Náměstí, kde radnice stojí, vzniklo kolem centrálního tržiště, do nějž ústilo šest ulic, uprostřed stála od roku 1603 rozložitá radnice a v okolí různé, především pekařské a masné krámy. V minulosti neslo různá pojmenování, jako *Margktt* (podle dřívější tržnice), *Ring*, *Altstädter Platz*, *Alte Markt*, *Radniční náměstí* nebo *Staroměstské náměstí*. Pro část za radnicí se používal název *Divadelní náměstí*, pro ulici vedenou po severozápadní straně náměstí pak název *Kronen Gasse*, *Dr. Ed. Beneš Platz* / *náměstí Dr. Edvarda Beneše*, *Adolf Hitler Platz*, *náměstí Presidenta Dr. Edvarda Beneše*, *náměstí Bojovníků za mír a dnes nese název náměstí Dr. E. Beneše*.

I když se náměstí v období první republiky jmenovalo Staroměstské, do čtvrti Staré Město patří jen současná radnice a část náměstí směrem k divadlu. V části před radnicí patří každá strana náměstí do jiné městské čtvrti, (východní strana – Liberec IV – Perštýn, západní strana náměstí s hotelem Praha patří do čtvrti Liberec II – Nové Město a plocha náměstí a jižní strana do čtvrti Liberec III – Jeřáb.)

O náměstí by se dalo mluvit hodiny, seznámím vás z nejzajímavějšími příběhy z každé strany náměstí. Začneme na východní straně.

• Východní strana náměstí

Nejen turisté, ale i část Liberečanů ani neví, že tato část náměstí byla mezi lety 1981 a 1988 zbořena a postavena zcela nová. Proč vlastně k této přestavbě došlo? Důvodů bylo hned několik: první a ten nejzásadnější byl náraz „spřáteleného“ tanku do tehdejšího podloubí 21. srpna 1968, dalším pak požár oblíbeného hotelu Radnice na rohu náměstí v roce 1971, tím posledním pak blízkost tramvajové trati. Tyto tři faktory natolik narušily statiku domů, že zbourání bylo nevyhnutelné. Od března 1981 projížděla tramvaj kolem jen rychlostí 5 km/hod. A bez cestujících, kteří museli vystoupit v Moskevské ulici a dojít pěšky do náhradní zastávky v ulici 5. května, odkud pokračovali v cestě. Až na podzim byla kolej odkloněna od podloubí a zastávka v Moskevské ulici byla zrušena. A od roku 1996 sídlí na rohu Felberovy ulice nový hotel Radnice.

Náměstí Dr. E. Beneše
kolem roku 1965 a 2020

- **Jižní strana náměstí**

Jižní průčelí náměstí tvoří od založení šest domů. Odlišným vzhledem je dodnes nápadný dům č. p. 1 na nároží Moskevské ulice, zvaný Hlasivcův. Původní dřevěný právovárečný dům koupil lékárník Kittel v roce 1792 a o deset let později zde postavil zděný dvoupatrový dům, kam přemístil i lékárnu, která zde přečkala dvě světové války a pak byla přemístěna o dva domy vedle.

Severní strana náměstí Dr. E. Beneše (tehdy Staroměstského) v polovině 19. století
(archiv Jaroslav Hůlka)

- **Západní strana náměstí**

Na nároží Železné ulice stávala odedávna zájezdní hospoda. Její provoz utěšeně vzkvétal také díky pravidelným trhům, při nichž se scházelo tolik lidí, že bylo nutné uzavírat řetězy všech pět ulic vedoucích na náměstí. Jeden z nich byl upevněn na tomto domě, a proto dostala hospoda pojmenování Zur Kette (U řetězu). Na začátku 20. století koupil parcely na tomto místě bohatý majitel mlýna a pekárny Ignaz Schien z Růžodolu I, aby zde vybudoval moderní hotel. Přes velké potíže se schvalovacími orgány se mu nakonec přece jen podařilo postavit v roce 1906 výstavný secesní hotel, pojmenovaný Schienhof (Schienův dvůr). Projekt vypracoval jablonecký architekt Robert Hemmerich. Po roce 1945 dostal hotel jméno Praha, ale od roku 1951 v něm byly po velké adaptaci umístěny kanceláře Stavoprojektu. Po generální rekonstrukci dokončené v roce 1991 je zde opět hotel Praha.

Náměstí Dr. E. Beneše kolem roku 1985 (foto Adolf Odrážka) a 2020

Liberecká radnice (foto Matyáš Gál)

Strážkyně času, zvonů a městské paměti

Liberecká radnice je významnou historickou památkou, jejíž vývoj odráží bohatou historii města Liberce. První liberecká radnice byla dokončena v roce 1603 pod vedením italského mistra Marcuse de Lancia. Budova v pozdně renesančním stylu se stala dominantou města. Její osmiboká věž s hodinami a zvonící byla v roce 1801 po zásahu bleskem zničena. Odbíjecí zvon, který oznamoval čas, dnes najdeme v hlavní věži nové radnice. Druhý zvon, tzv. ohňový, který varoval lidi před tehdy tak častými a nebezpečnými požáry, je dnes uložen v zadní části současné radnice nad hodinami. A kopie věže staré radnice je dnes součástí budovy muzea. V přízemí staré radnice se nacházely krámky, šenk a skladiště, zatímco v prvním patře byl velký sál pro společenské události a úřadovna radních. Součástí radnice byla i úřední váha na obilí a vlnu, pranýř a sluneční hodiny. Tato radnice sloužila městu až do roku 1893, kdy byla po dokončení nové radnice zbořena.

Ohňový zvonek

Nová radnice byla navržena architektem Franzem von Neumannem, žákem Friedricha von Schmidta, autora vídeňské radnice. Stavba nové liberecké radnice symbolizovala prosperitu města a jeho sepětí s rakousko-uherskou monarchií. Práce na stavbě radnice začaly v červenci 1888, hrubá stavba byla dokončena v roce 1890 symbolicky – zatlučením posledního hřebíku starostou města. Nová radnice byla slavnostně otevřena v roce 1893, kdy byla také položena závěrečná deska na hlavním schodišti. V povídání o radnici ovšem nemůžeme vynechat **korouhevníka Rolanda**, který se tyčí na špičce budovy.

Měděná plastika radničního rytíře s korouhví, symbol ochrany městských práv, byla navržena vídeňským architektem Franzem von Neumannem. Inspirací byla podobná plastika ve Vídni, známá jako Rathausmann. Po druhé světové válce byl liberecký rytíř považován za symbol německého vlivu a v roce 1952 byl sejmut.

Originál sochy rytíře je nyní vystaven v muzeu.

Na jeho místo byla umístěna rudá hvězda, která zůstala na špici radnice až do prosince 1989. V roce 1990 ji nahradil stylizovaný český lev od výtvarníka Jiřího Gdovína. V letech 2004 až 2005 proběhla rekonstrukce radniční věže, během níž byla na špici umístěna kopie sochy původního rytíře. Tato replika, vytvořená pod vedením architekta Josefa Patrného v dílnách Milana Zdeňka a Jana Nikendeye, je zhotovena s téměř devadesátiprocentní věrností originálu.

A ještě jedna zajímavost zdobí libereckou radnici: nelze si nevšimnout liberecké lásky k modernímu umění. Od roku 2005 se tak na nároží radnice střídají umělecká díla od různých autorů, obvykle po jednom roce.

Dramatické osudy libereckých kašen

Na náměstí stála kašna odedávna. Nejprve dřevěná, v roce 1826 ji nahradila kašna Neptunova. V roce 1896 došlo k přesunu kašny blíže do středu náměstí. V roce 1925 byla zhotovena nová kašna podle návrhu Franze Metznera, která Neptunovu kašnu nahradila a ta musela poté být přemístěna na Nerudovo náměstí. V roce 2009 bylo získáno povolení pro navrácení kašny na náměstí Dr. E. Beneše a začalo se s restaurátorskými pracemi. Kašna byla sesazena na náměstí a do provozu uvedena 31. července 2010.

A co se stalo s původní tzv. Metznerovou kašnou? V roce 1906 se v Liberci představil významný česko-německý sochař Franz Metzner, který navrhl figurální kašnu pro výstavu českých Němců. Tento návrh byl zamýšlen jako trvalý doplněk náměstí před radnicí. Realizace však vážla v důsledku nedostatku financí a odporu místních architektů. Franz Metzner v roce 1919 zemřel, a tak kašna před radnicí nakonec vznikla pod vedením berlínského sochaře Romana Schleiterera, který byl Metznerovým spolupracovníkem. K slavnostnímu odhalení došlo až v dubnu 1926. Na počátku druhé světové války byla její existence ohrožena sbírkou barevných kovů, které byly určeny pro válečné účely. Díky zásahu tehdejšího starosty a památkářů se podařilo kašnu zachránit, avšak pouze na omezenou dobu. Po skončení války, v létě roku 1945, byla kašna odstraněna českými obyvateli, kteří ji vnímali jako symbol němectví.

Metznerova kašna v roce 1928 (archiv J. Peterka)

Neptunova kašna

Radniční sklípek

Při procházce libereckým náměstím nelze opomenout další zajímavost, do které je vstup na pravém boku radnice, a to je dnes oblíbená restaurace Radniční sklípek. Má bohatou historii sahající až do roku 1893, kdy byl otevřen v suterénu tehdy nově postavené neorenesanční radnice. Tento prostor fungoval nepřetržitě celých 100 let, dokud jej na počátku 90. let minulého století nezasáhla havárie kanalizace, která vedla k jeho uzavření na několik let. Po rozsáhlé rekonstrukci převzal restauraci v roce 1998 do nájmu Krušovický pivovar. Kvůli vysokým nákladům na energie však pivovar prostory opustil již v roce 2003. V roce 2004 převzalo Radniční sklípek zpět město Liberec a o tři roky později bylo rozhodnuto o novém využití prostor. Část sklepních prostor byla přeměněna na Galerii U Rytíře, kam se přestěhovala Malá výstavní síň z Domu klavíru. Velký sál bývalé restaurace se stal reprezentativním výstavním a společenským prostorem. Název Radniční sklípek zůstává těmto prostorám zachován dodnes.